BULETINUL EPISCOPIEI

Buletin informativ al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, cu reşedinţa la Giula
Apare cu binecuvântarea † Preasfinţitului Părinte Episcop Siluan - Anul XIV. Nr. 8 (160), august 2016

PREOTEASA ELENA OLTEANU DIN CHITIGHAZ A PĂȘIT PE CALEA VEȘNICIEI

În Duminica a X-a după Rusalii (28 august 2016), la Parohia Vladimirescu, din Arhiepiscopia Aradului, una dintre fiicele vrednice ale acestei localități arădene, care a desfășurat o activitate prodigioasă în cadrul și în folosul comunității ortodoxe românești din Ungaria, a fost condusă pe ultimul drum, păşind pe calea veşniciei.

Ziua de 24 august, a Anului Mântuirii 2016, va rămâne înscrisă cu durere în sufletele și conștiințele credincioșilor ortodocși români din Ungaria și în special a celor din Chitighaz (Kétegyháza) și a cadrelor didactice de la Școala Generală și Liceul Românesc „Nicolae Bălcescu” din Giula (Gyula), prin trecerea la cele veșnice a Doamnei Elena Olteanu (născută Lâmotă), mamă iubitoare și preoteasă model a Părintelui Florin Olteanu, Paroh la Chitighaz (Kétegyháza) și Protopop de Giula, din cadrul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria. Ea a fost, în același timp, un dascăl de vocație și o profesoară foarte talentată, iubită și apreciată de toți elevii și colegii săi, de la această instituție de învățământ.

A văzut lumina zilei în 24 aprilie 1974 și a trăit prima parte a vieții în comuna sa natală, Vladimirescu, din județul Arad, în aceeași localitate ca și cel care mai târziu, în 1993, avea să îi devină tovarăș de viață pentru următorii 23 de ani și căruia i-a fost întotdeauna aproape, la bine și la greu, până în ceasul mutării sale din această lume.

Din anul următor, 1994, o nouă responsabilitate și cheamare le-a încununat viața și rostul, prin hirotonia Părintelui Florin Olteanu, a soțului ei, ca Preot Paroh la Chitighaz, una dintre localitățile importante ale comunității românești din Ungaria.

Preoteasa Elena Olteanu (1974-2016)

Între 1988-1992 a urmat cursurile Liceului Chimic din Arad, iar mai apoi pe cele ale Facultății de Teologie Litere, din cadrul Universității Oradea (1993-1997) și ale Facultății de Jurnalistică Engleză, de la Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad (2001-2006), precum și un Master în Limba Română, la Universitatea de Stat „Aurel Vlaicu” din Arad (2007-2009), care i-au desăvârșit formarea profesională și i-au determinat drumul de dascăl de vocație, pentru viitor.

Dumnezeu le-a dăruit două fiice, pe Maria, născută în 1998 și pe Andreea, născută în 2001, care au întruchipat în mod fericit calitățile și trăsăturile caracteristice ale celor doi părinți, cărora le-au făcut cinste și le-au adus întotdeauna în suflete multă bucurie și lumină.

În anul 1997 și-a început temporar activitatea de cadru didactic la Liceul Românesc din Giula, iar din 2004 și până la sfârșitul vieții sale a predat la acest Liceu, cu multă însuflețire și competență profesională, ore de limba română și engleză, cultură și civilizația românilor, dar și ore de religie, știind să câștige atenția și prețuirea elevilor ei, prin munca desfășurată și prin talentul de care a dat dovadă, dar și prin dragostea față de oameni și bunătatea sufletului său.

Între 2002-2004, alături de alți colegi, a scris mai multe articole, în calitate de jurnalist și redactor al publicației săptămânale „Foaia Românească”, iar din 2008 și până în 2016, în paralel cu profesiunea de dascăl, a întocmit mai multe materiale pentru revista de copii „Licurici” a Liceului Românesc din Giula.

În semn de apreciere și recunoaștere pentru activitățile de pregătire a elevilor, a fost distinsă în mai multe rânduri

(Continuare în pag. a 2-a)

Preoteasa Elena Olteanu din Chitighaz a păşit pe calea veşniciei

(Urmare din pagina 1-a)

cu premii din partea Ministerului Învăţământului şi Culturii, de la Budapesta (2007, 2008, 2009).

Începutul anului 2016 a adus o schimbare majoră în viaţa Doamnei Preotese şi Profesoare Elena Olteanu, printr-o suferinţă neaşteptată şi nebănuită care i-a marcat existenţa şi i-a aşezat viaţa într-o nouă dimensiune, pe care şi-a asumat-o cu o tărie de caracter exemplară şi o încredere neclintită în purtarea de grijă a Bunului Dumnezeu.

În pofida tuturor eforturilor şi străduinţelor depuse de familie şi de medici în această perioadă, precum şi a speranţelor celor care au cunoscut-o, starea sănătăţii sale nu a mai revenit niciodată la măsurile aşteptate, ci şi-a urmat cursul ştiut, iar în dimineaţa zilei de 24 august, împărtăşită cu Sfintele Taine, a părăsit lumea aceasta şi a păşit în lumea veşniciei, pe calea care duce către Împărăţia Cerurilor.

O slujbă de prohodire a fost săvârşită joi, 25 august 2016, în biserica parohială din Chitighaz, de Preasfinţitul Părinte Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria înconjurat de un numeros sobor de clerici din cadrul Episcopiei şi în prezenţa câtorva sute de credincioşi, de diferite vârste, între care şi foarte mulţi tineri, din Chitighaz, Giula, Micherechi, Arad, Vladimirescu şi împrejurimi. Cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, slujba de înmormântare a avut loc duminică, 28 august 2016, în Parohia Vladimirescu, din Arhiepiscopia Aradului şi a fost săvârşită de Preasfinţitul Părinte Episcop Siluan, împreună cu foarte mulţi clerici din cele două Episcopii (a Aradului şi Ortodoxă Română din Ungaria), în prezenţa multor sute de credincioşi din România şi Ungaria. Cu acest prilej, Părintele Arhimandrit Calinic Covaci, Consilierul Administrativ-Bisericesc al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, a dat citire mesajului părintesc de condoleanţe, adresat de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care a adus alinare şi a mângâiat inimile îndoliate ale familiei şi ale celorlalţi participanţi.

Apreciind personalitatea şi modelul luminos de mamă creştină şi profesoară talentată, Preafericirea Sa a spus: „Purtând cu demnitate şi răbdare crucea suferinţei unei boli nemiloase, Dumnezeu a chemat-o la ceruri pentru a-i arăta că locul deplinei vindecări „de durere, întristare şi suspin” este viaţa veşnică din Împărăţia lui Dumnezeu.

Familia sa, apropiaţii şi credincioşii parohiei Chitighaz trăiesc astăzi o durere profundă, care nu poate fi alinată decât prin rugăciune şi prin pomenire pioasă şi recunoscătoare pentru tot ceea ce Doamna Elena Olteanu a dăruit familiei, Bisericii şi comunităţii româneşti din Ungaria”.

Un cuvânt emoţionant a fost rostit şi de Doamna Profesoară Maria Gurzău Czeglédi, Directorul Liceului Românesc „Nicolae Bălcescu” din Giula, în numele întregului corp profesoral de la acest liceu, pe care îl conduce, prin care şi-a exprimat recunoştinţa profundă pentru munca desfăşurată de Doamna Profesoară şi Preoteasă Elena Olteanu şi regretul imens, pentru pierderea ei.

Bunul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Cel Care S-a Răstignit şi a Înviat, pentru noi, oamenii şi pentru a noastră mântuire, Izvorul vieţii şi Stăpânul Lumii şi al Întregului Univers, să o primească în Împărăţia Sa, dimpreună cu toţi cei care din veac au bineplăcut Lui, dăruindu-i iertare de păcate şi veşnică pomenire, să înmulţească rodul muncii şi ostenelilor sale binecuvântate, păstrând neştearsă memoria şi amintirea sa!

Biroul de Presă
al Episcopiei Ortodoxe
Române din Ungaria

Hramul Mânăstirii Eikosifinissa, din Grecia

Sărbătoarea Adormirea Maicii Domnului (15 august 2016) este şi hramul Mânăstirii Eikosifinissa, din Grecia, care aparţine de Mitropolia de Drama.

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel şi la invitaţia Înaltpreasfinţitului Părinte Pavlos, Mitropolitul de Drama, la această sărbătoare a luat parte şi Preasfinţitul Părinte Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria. Sărbătoarea hramului din acest an a avut şi un caracter inter-ortodox, deoarece răspunsurile la strană au fost date bilingv, în limbile română şi greacă, de grupul psaltic al Catedralei Mitropolitane din Drama şi de grupul psaltic „Byzantion” din Iaşi, care împlineşte şi 20 de ani de activitate, de la înfiinţarea sa şi a fost invitat, la rândul său, de Înaltpreasfinţitul Părinte Pavlos. De asemenea, din soborul slujitor de la Sfânta Liturghie din ziua hramului, alături de Înaltpreasfinţitul Părinte Pavlos de Drama, Chiriarhul locului şi de Preasfinţitul Părinte Siluan, a făcut parte şi Preasfinţitul Părinte Nectarie de Antidon, reprezentantul Patriarhiei de Ierusalim la Constantinopol, clerici din Mitropolia de Drama, din alte Mitropolii învecinate şi din Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, precum şi slujitori de la Mânăstirea „Sfântul Pavel” şi de la Chilia „Sfântul Pantelimon” a Mânăstirii „Cutlumuş”, din Muntele Athos.

Cu binecuvântarea Chiriarhului locului, în Duminica a VIII-a după Rusalii, ajunul hramului (14 august 2016), Preasfinţitul Părinte Siluan a săvârşit Sfânta Liturghie tot în biserica centrală (chiriaconul) Mânăstirii Eikosifinissa, împreună cu alţi clerici, iar seara a condus slujba de priveghere pentru Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului.

Cuvântul de învăţătură din ziua hramului a fost ţinut de Înaltpreasfinţitul Părinte Mitropolit Pavlos, care a vorbit despre înţelesurile dogmatice şi spirituale ale acestei sărbători, închinate Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, la ceasul când a lăsat lumea aceasta pentru a se sălăşlui veşnic în Împărăţia Fiului şi Dumnezeului ei, Mântuitorul lumii, care a luat Trup din trupul său şi S-a făcut Om adevărat, pentru noi, oamenii şi pentru a noastră mântuire. Totodată, Ierarhul şi-a exprimat satisfacţia pentru ajutorul primit de la Dumnezeu în realizarea acestei sărbători şi a adus mulţumire oaspeţilor, maicilor mânăstirii şi tuturor credincioşilor, care au participat în număr foarte

(Continuare în pag. a 3-a)

Hramul Mânăstirii Eikosifinissa, din Grecia

(Urmare din pag. a 2-a)

mare, de câteva mii, la sărbătoarea hramului.

Hramul a cuprins Slujba Privegherii, cu litie, din ajun (14 august), Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, din ziua Praznicului (15 august), urmată de o procesiune cu Sfânta Icoană a Maicii Domnului, nefăcută de mână, care este odorul cel mai de preț al acestei mânăstiri și care atrage neîncetat pelerini, de-a lungul anului, la Sărbătoarea Hramului (în 15 august), la Nașterea Maicii Domnului (8 septembrie) și la Înălțarea Sfintei Cruci (14 septembrie), când, de fiecare dată, icoana este scoasă în procesiune până la un loc special amenajat, de la intrarea în mânăstire și se face și slujba aghesmei. La finalul programului liturgic al zilei, icoana este adusă din nou în biserică, în procesiune, fiind purtată de monahi și preoți peste capetele mai multor mii de credincioși, care așteaptă cu multă bucurie acest moment, arătându-și și în felul acesta dragostea și evlavia față de Maica Domnului.

Mânăstirea Eikosifinissa a fost construită în perioada secolelor IV-VI, de Sfântul Cuvios Gherman, socotit ctitor al mânăstirii, la fel ca și Sfântul Dionisie I, fost Patriarh de Constantinopol, retras din scaun (în 1472) și devenit apoi cel de-al doilea ctitor al acestei mânăstiri, ce a fost și un important centru de spiritualitate și de cultură, un punct de sprijin pentru ortodoxie și elenism, în perioada turcocrației, dar a și avut mult de suferit, de-a lungul veacurilor. Astfel, în anul 1507, toți cei 172 de monahi viețuitori ai Mânăstirii Eikosifinissa, au fost martirizați de către turci, dându-și viața pentru Mântuitorul Hristos și devenind jertfă vie și bineplăcută, oferită lui Dumnezeu din partea acestei mânăstiri.

Mânăstirea a suferit și incendii (în 1854), epidemie de holeră (în 1864), atacuri, distrugeri și pustiiri, din partea bulgarilor (în 1907 și 1943), fiind refăcută în anul 1967, când a devenit și mânăstire de călugărițe, care îngrijesc de atunci și până în prezent acest locaș istoric, de cult și de nevoință. Tot din timpul primului ctitor (Sfântul Cuvios Gherman) se pare că datează și Icoana făcătoare de minuni și nefăcută de mână, a Maicii Domnului cu Pruncul, care este așezată la loc de cinste în iconostasul bisericii centrale a mânăstirii, este foarte căutată de credincioși și este scoasă în procesiune la hramuri și la mari sărbători.

Mânăstirea Eikosifinissa, din Grecia, se află încă din anul 1967 sub cârmuirea înțeleaptă a Maicii Stareță Alexia și are astăzi o obște formată din circa 30 de maici și surori.

Biroul de Presă
al Episcopiei Ortodoxe
Române din Ungaria

Aniversarea a 70 de ani de la înființarea Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

(Urmare din numărul anterior)

Această formațiune bisericească, lipsită de temeiuri canonice, a fost înființată prin decretul lui Horthy Miklós, în aprilie 1942, fără de a găsi în fruntea ei vreun ierarh ales, recunoscut și hirotnit. Sub jurisdicția acestei eparhii noi, cu ceva mai devreme, au fost silite să intre și parohiile românești, cu excepția Budapestei condusă de Toma Ungureanu, a Cenadului Unguresc păstorită de Matei Luțai și a Bătaniei, păstorită de Ioan Magdu. În fruntea Bisericii Maghiare a fost numit, ca vicar arhiepiscopal, un preot caterisit, dr. Mihail Popoff, care aștepta hirotonirea lui întru episcop. Parohiile românești subordonate eparhiei maghaire în mod tacit au luat la cunoștință numirea lui Popoff, dar abia așteptau ca să găsească soluția de a ieși din această formațiune. Patriarhia Română, ca și cea Sârbă au protestat împotriva înființării Bisericii Ortodoxe Maghiare. Prima încercare ajutată de episcopul Nicolae Colan al Clujului încă a fost blocată de Budapesta, dar primele parohii românești au ieșit deja în anul 1943 de sub oblăduirea lui Popoff. Cu ceva mai târziu, autoritățile maghiare au dat seamă cu nu este de loc ușor să promoveze în jilțul arhieresc un fost preot militar, caterisit de către Sinodul Rus de la Carloviț, au căutat alte soluții, dar nu s-a găsit persoana dorită. În anul 1945, s-a mai făcut o încercare, la 5 februarie se numește ca administrator pentru județele Bihor și Bichiș Ioan Ola din Micherechi, deși Ola a fost caterisit cu un an mai înainte de episcopul Nicolae Popovici. Caterisirea lui Ola a fost ridicată doar în 1950, de către Andrei Magieru, ca locțiitor al episcopului din Oradea.

Tot în anul înființării Episcopiei Ortodoxe Maghiare s-a înființat și Facultatea de Teologie Ortodoxă Maghiară, iar pentru conducerea ei a fost numit, fără ca să știe și fără de a ocupa această funcție, dr. Petru Mândruțău, parohul comunității din Giula Mică. Școala teologică condusă apoi de Berki Feriz, a funcționat doar doi ani, căci în anul 1944, după ocuparea germană a Ungariei și după arestarea și internarea la Sopronkőhida a rectorului Berki Feríz, și-a închis porțile.

Încheierea celui de al 2-lea război mondial mondial, a adus schimbările necesare, datorită cărora românii din Ungaria au reușit să depună temeiurile unei vieți și administrații bisericești cuvenite, potrivit prescrierilor statutului de organizare și funcționare al Bisericii Ortodoxe Române. În ultimele luni ale războiului, Episcopia Ortodoxă Maghiară practic nu a mai funcționat. Până în anul 1946, toate parohiile românești au reușit să părăsească eparhia necanonică. A venit momentul potrivit de a organiza un for suprem bisericesc pentru românii ortodocși din Ungaria.

Un rol deosebit de prețios a avut în acest proces episcopul Andrei Magieru al Ara-

(Continuare în pag. a 4-a)

Aniversarea a 70 de ani de la înființarea Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

(Urmare din pag. a 3-a

dului (1891-1960), urmașul acelor ierarhi, de care au aparținut majoritatea parohiilor din Ungaria. El, care a studiat litere la Budapesta, a fost susținătorul principal al ideii de a înființa o eparhie românească în Ungaria. Toate instrucțiile necesare privind lucrările premergătoare înființării episcopiei au pornit de la acest ierarh luminat.

În ședința Comisiei de Inițiativă din 15 ianuarie 1946, s-a procedat la alegerea deputaților pentru Congresul Național-Bisericesc, organ care va avea competența să hotărească înființarea Eparhiei și a Consistoriului Eparhial. Episcopul Magieru, având consimțământul mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului și a episcopului Nicolae Popovici al Oradiei, cu stricta respectare a dispozițiilor statutare și regulamentare, pe data de 27 martie 1946, a convocat la Giula ședinta Congresului Național-Bisericesc.

Ședința a fost deschisă și prezidată de protopopul Dumitru Sabău, care în cuvântarea sa de deschidere a pomenit toate greutățile prin care au trecut românii ortodocși din Ungaria, până ce au ajuns la acel moment înălțător. Congresul, la care au participat 9 deputați clerici și 13 mireni, au declarat înființarea Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, cu sediul la Giula, care cuprinde toate comunitățile ortodoxe românești din Ungaria. În fruntea eparhiei, a fost ales, în calitate de președinte, dr. Petru Mândruțău. Tot în aceeași ședință au fost aleși consilierii consistoriului eparhial. S-a decis, ca eparhia se va conduce potrivit prescrierilor ”Statutului organic șagunian”, care și în momentul respectic făcea parte de legislația Ungariei.

Întregul dosar al lucrărilor Congresului Național-Bisericesc a fost înaintat episcopului Andrei Magieru al Aradului, care la data de 9 aprilie, a luat act cu aprobare de cele înfăptuite. Hotărârea Congresului Național-Bisericesc despre înființarea Eparhiei și a Consistoriului Eparhial a fost comunicată și Ministerului Cultelor de la Budapesta, solicitând recunoșterea celor întâmplate la Giula. Răspunsul Budapestei a fost cam ciudat, căci doar în anul următor, la 6 octombrie s-a dat răspunsul, din care reiese, că guvernul maghiar a intrat în contact cu guvernul României, iar despre rezultatul tratativelor reprezentanții se vor comunica informațiile necesare. Ezitarea autorităților maghiare se explică prin faptul, că Budapesta din nou a căutat posibilitatea de a înființa o episcopie pentru toate eparhiile ortodoxe din Ungaria. De data această, l-au solicitat pe episcopul sârb de Buda, Gheorghe Zubcovici, ca să-i acorde titlul

Pr. Ic. Stavr. Pavel Ardelean, Vicarul Eparhiei între anii 1984-2013

de ”Episcopul Ortodox al Budei și a toată Ungaria”. Astfel, toate comunitățile ortodoxe ar fi intrat sub jurisdicția ierarhului sârb, însă modificările propuse de Zubcovici nu i-au mulțumit de loc pe cei de la Budapesta. Atunci, prin preotul caterisit Ioan Ola s-au îndreptat spre Moscova, Ola cerând chiar să fie primit în audiență de patriarhul rus, Alexie I, pentru a rezolva jurisdicția parohiilor române. În răspunsul său, patriarhul rus a subliniat că nu-l poate primi pe Ola, până când nu i se ridică caterisirea, iar parohiile românești din Ungaria, fără acordul Patriarhiei Române nu pot intra sub jurisdicția Moscovei. Totuși, în ciuda încercărilor eșuate, autoritățile maghiare au găsit candidați pentru episcopie, din nou un fost preot romano-catolic, dar ca și cu celelalte ocazii, nici acum nu și-au putut atinge scopul. În urma acestor încercări, Budapesta, în anul 1951 a recunoscut eparhia română înființată în 1946.

În teza de doctorat a părintelui Teodor Misaroș nu se mai vorbește, că de ce nu a fost instalat un episcop în fruntea eparhiei, deși părintele dr. Petru Mândruțău a implinit toate condițiile de a deveni ierarh, chiar a fosr și așteptată hirotonirea lui întru episcop. Probabil că tratativele româno-maghiare, legate de problemele bisericilor din cele două țări, nu au prevăzut acest act, deci s-a râmas la varianta Vicariatului, în fruntea căruia a stat un vicar episcopal. Aici este grăitor cazul Episcopiei Sârbe de la Buda, care în perioada regimului comunist, asemenea eparhiei române a funcționat ca vicariat. După trecerea la cele veșnice, în anul 1951, a episcopului sârb Gheorghe Zubcovici, deși Sf. Sinod a Bisericii Ortodoxe Sârbe a numit ierahi administratori în fruntea acestei eparhii, autoritățile maghiare nu au aprobat stabilirea lor în Ungaria. Doar din când în când au putut vizita parohiile lor, cu permisiunea autorităților, după care a trebuit să se întoarcă în Iugoslavia.

În fruntea Vicariatul Ortodox Român din Ungaria a stat dr. Petru Mândruțău, care în 1976, cu 30 de ani după înființarea eparhiei, s-a retras din această funcție, rămânând paroh al parohiei din Budapesta, unde s-a stabilit în anul 1959. Din încredințatea patriarhului Iustinian, demnitatea de vicar episcopal a fost preluată de preotul Teodor Misaroș. Părintele Misaroș a fost instalat la data de 21 noiembrie 1976, de mitropolitul Nicolae Corneanu al Banatului. El a slujit în fruntea Vicariatului până la mortea sa neașteptată din vara anului 1983. În urma plecării la Domnul a Părintelui Misaroș, a urmat la conducerea Vicariatului Pr. Ic. Stavr. Pavel Ardelean, instalat la 26 august 1984 de către Preasfințitul Părinte Episcop Vasile Coman al Oradiei.

În toată perioada funcționării Vicariatului, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a desemnat un ierarh, membru al Sfântului Sinod, ca locum-tenens pentru administrarea Vicariatului. Astfel, această funcție a revenit Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist, între 1962-1973, în timpul arhipăstoririi Sale ca Episcop al Aradului, Preasfințitului Visarion Aștileanu al Aradului, Preasfințiților Vasile Coman și Ioan Mihălțan ai Oradiei și Preasfințitului Timotei al Aradului.

(Continuare în numărul următor al Buletinului)

Pr. Marius Maghiaru, Protopop de Budapesta

BULETINUL EPISCOPIEI - Periodic lunar al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria. Editor și redactor responsabil: **Prot. Marius Maghiaru.** Redacția: 5700 Giula, Parcul Sf. Nicolae nr. 2. Internet: www.ortodoxia.hu. Telefon: 66/361-281, 66/463-880. Fax: 66/463-867. A lap nyilvántartasi száma: ISSN 2062-7343 Tiparul: Mozi Nyomda Bt., 5600 Békéscsaba, str. Luther nr. 4/B. Director: **Garai György**. A havilap megjeleneset biztosítja az „Emberi Erőforrás Támogatáskezelő”. Apariția publicației este asigurată de „Fondul de Subvenții al Resurselor Umane” din cadrul Ministerului Resurselor Umane.